

A dark blue, irregular ink blot or watercolor splash serves as the background for the text. It has a textured, splattered appearance with some lighter blue and white areas around the edges.

HE 300/2022 vp. ASiantuntijakuuleminen

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta

20.1.2023

Sosiaaliasiamiehet ry:n edustaja OTM Kati Lamm

HYVINVOINTIALUE ASIAVASTAAVIEN TOIMINNAN JÄRJESTÄJÄNÄ ON PERUSTELTU JA VASTUUHENKILÖN NIMEÄMINEN VOI EDISTÄÄ YHDENMUKAISUUTTA 2 § ja 8 §

- On perusteltua, että hyvinvointialue (tai Helsingin kaupunki) toimii asiavastaavien toiminnan järjestäjätahona.
- Sosiaalipalveluita hakevat tai niitä käyttävät asiakkaat hyötyvät siitä, että toiminta järjestetään yhdenmukaisesti tuottamistavasta riippumatta.
- Asiamiestyötä hyvin tunteva vastuhenkilö voi parhaimmillaan edistää toiminnan laatua.
- Hyvinvointialueen nimeämän vastuhenkilön koordinoituvastuu mahdollisiin ostopalveluina tuotettaviin asiavastaavan tehtäviin voi osoittautua monimutkaiseksi.
 - Tämä johtanee siihen, että asiavastaavien toimintaa ei jatkossa tuoteta yksityisen palveluntuottajien toimesta.

NIMIKE EI KUVAA ASIAKKAILLE, MITÄ TEHTÄVIÄ ASIAVASTAAVA HOITAA

- Uusi nimike ei kuvaa palvelua tarvitseville tehtävän luonnetta eikä se vastaa sosiaaliasiamiesten työnkuvaa ja tehtäviä.
 - Asiakkaille ja yhteistyötahoille voi syntyä aiheettomia odotuksia toimivallasta nimikkeen ”vastuu” –päätteen vuoksi.
 - ”Asiavastaava” tuottaa vaikutelmaa jopa määräysvallasta.
- Sosiaalihuollossa toimii ”vastuutyöntekijöitä” (esim. lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä).
 - Näiden nimeämisvelvoite viittaa sellaiseen toimivaltaan ja toimijuuteen asiakkaan asioissa, mitä sosiaaliasiamiehen tehtävään ei liity.

VARHAISKASVATUSLAIN SOVELTAMINEN EI VOI OLLA ASIAVASTAAVAN TEHTÄVÄNÄ, 2 §, 8 § 2 mom.

- Sosiaaliasiavastaavan tehtäväksi esitetään asiakkaiden neuvominen sosiaalihuollon asiakaslain ja varhaiskasvatuslain soveltamiseen liittyvissä asioissa.
 - Hyvinvointialueen nimeämän vastuuhenkilön tulee ehdotetun 8 §:n 3 mom. 4 kohdan mukaisesti tehdä yhteistyötä myös varhaiskasvatuksen viranomaisien ja palveluntuottajien kanssa. Tehtävä on kokonaan uusi ja tehtäväkuvaltaan huomattavan laaja.
 - ”Lainsäädännön soveltaminen” viittaa sellaiseen oikeustieteelliseen osaamiseen, mitä sosiaaliasiamiehillä ei ole.
- Mikäli varhaiskasvatus säilyy sosiaaliasiavastaavien tehtävänä, tulee tehtävät rajata muistutukseen liittyvään ohjaukseen ja avustamiseen.

SOSIAALIASIA- VASTAAVIEN RESURSSOINTIIN ON ANNETTAVA KONKREETTI- SEMPI LINJAUS 2 § 4 mom.

- Hyvinvointialueen on ehdotuksen mukaan nimettävä sosiaaliasiavastaavia riittävästi siten, että sosiaaliasiavastaavien palveluja on saatavilla asiakkaiden palvelutarpeen mukaisesti.
 - Esitys jättää alueille liiaksi harkintavaltaa.
- Sosiaalihuollon toimintakentän laajuus ja haavoittuvien asiakasryhmien tavoittaminen edellyttävät aikaa.
 - Esimerkiksi asiakasyhdistysten tilaisuudet vievät aikaa myös virka-ajan ulkopuolella.
- Asiavastaavia ei löydetä ilman kattavaa monikanavaista tiedottamista ja paikallista ja alueellista näkyvyyttä.
- Asiavastaavien työhön pitää kuulua laajempi paikallinen, alueellinen ja valtakunnallinen vaikuttamistyö.
 - Tehtävää ei voi jättää vain esimerkiksi vastuuhenkilön harteille.

ASIAVASTAAVIEN RIIPPUMATTO- MUUDEN TURVAAMINEN EDELLYTTÄÄ VASTATOIMIEN KIELTOA, 5 §

- Esityksen 5 pykälään tulisi lisätä viittaus sosiaalihuoltolain 48 §:n vastatoimien kieltöä koskevaan säädökseen.
- Säännöksellä turvattaisiin asiavastaavan asemaa silloin, kun asiavastaava kuvaa järjestäjälle havaitsemiaan puutteita tai epäkohtia sosiaalihuollon palvelujen järjestämisessä tai tuottamisessa.
- Nyt eri hyvinvointialueiden omalle vastuulle jää luoda ja varmistaa sellainen asemointi sosiaaliasiavastaavalle, että vaikeisiin palvelutuotannon ongelmakohtiin on mahdollista puuttua ilman uhkaa työsuhteen päättymisestä.
 - Eri alueilla tämä johtaa hyvin erilaisiin tulkintoihin.

KIRJAAMINEN JA TIEDON- HALLINTAA KOSKEVAT TEHTÄVÄT OVAT UUSIA JA HYVIN TYÖLLISTÄVIÄ 11 ja 12 §:t

- Esityksessä velvoitettaisiin asiavastaavia keräämään ja kokoamaan erikseen laissa esitettyjä tietoja asiakasyhteydenotoista.
 - Sosiaaliasiamiehet tilastoivat jo nykyisin kaikki yhteydenotot.
- Tiedonhallinnan tehtävät eli kaikkien yhteydenottojen kirjaaminen tiedonhallintalaissa säädetyllä tavalla ovat kokonaan uusia tehtäviä.
 - Nämä aiheuttavat todennäköisesti kustannuksia alueille ja väistämättä täydennyskoulutuksen tarvetta.
- Suurin osa asiamiehille tulevista yhteydenotoista tulee asiakkaita edustavilta tahoilta; omaisilta, läheisiltä, naapureilta ja tuttavilta.
 - Mitään henkilötunnuksilla kirjaamista ei voida tällaisessa tilanteessa tehdä.
 - Välttämättömien tietojen kirjaaminen on tarpeellista, mutta kirjaaminen soveltuu vain pieneen osaan kaikista yhteydenotoista.

ASIAVASTAAVAN TIEDONSAANTIOIKEUS PERUSTUU ASIAKKAAN OMAAN SUOSTUMUKSEEN, 13 §

- Sosiaaliasiavastaavalle esitetään mahdollisuutta selvittää omaisen tai läheisen toimivaltaa Digi- ja väestötietovirastolta, palvelun järjestäjältä tai palvelun tuottajalta.
- Asiakkaan tulee voida kontaktoida asiavastaavaa luottamuksellisesti.
 - Yhteydenottajan täytyy voida luottaa siihen, että asiavastaava ei ota yhteyttä ilman asiakkaan nimenomaista suostumusta mihinkään palvelua tuottavaan tahoon, johon (kielteinen) palaute kohdistuu.
 - Omaisen tai läheisen toimivallan selvittäminen palvelun tuottajilta rikkoisi asiamiestyöhön oleellisesti liittyvää luottamuksellisuutta.
- Palautteiden käsittely asianmukaisesti ei edellytä ehdotetun kaltaista hyvin laajaa tiedonsaantioikeutta.